

IEKŠĒJIE NOTEIKUMI

Rīgā

2025. gada 28. februārī

Nr. 1-2-3

Pētniecības darba politika

Latvijas Etnogrāfiskais brīvdabas muzejs (turpmāk – Muzejs) ir kultūras ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas saglabā, pētī un vienotā veselumā eksponē Latvijas tautas tradicionālās dzīves pieminekļus no 17. gadsimta sākuma līdz 20. gadsimta vidum, ar muzejiskiem līdzekļiem atklājot latviešu un citu Latvijā vēsturiski dzīvojošo tautu kultūras mantojumu, darba un sadzīves tradīcijas un estētisko pasauli.

Muzeja darba politika izstrādāta, vadoties no muzeja misijas, muzeja darba plānošanas un politikas dokumentiem.

1. Pētniecības darba mērķis:

Radīt jaunas uz avotiem balstītas zināšanas (pētījumus) par Latvijas teritorijas 17. – 20. gs. vidus kultūrvēsturisko mantojumu, sabiedrību, vidi un tās ietekmi uz iedzīvotāju dzīves kvalitāti un kultūru.

2. Pētnieciskā darba uzdevumi:

2.1. vākt, dokumentēt, sistematizēt un zinātniski interpretēt etnogrāfisko, un mūsdienu lietišķās mākslas materiālu;

2.2. rīkot etnogrāfu zinātniskās ekspedīcijas, ar savāktiem materiāliem papildināt Muzeja krājuma priekšmetu kolekciju un Muzeja zinātnisko arhīvu (rakstīto avotu bāzi);

2.3. pētījumu rezultātus aprobēt Muzeja ekspozīcijās (centrālajā ekspozīcijā Rīgā, lauku ekspozīcijā Cēsu novada Vecpiebalgas pag. “Vēveri” un zemnieka–zvejnieka sētā Dienvidkurzemes novada Rucavas pag. “Vītolnieki”), izstādēs, zinātniskajās publikācijās, vietējā un starptautiskā mēroga zinātniskajās konferencēs, izglītības darbā.

2.4. sniegt metodisku atbalstu (konsultācijas) visiem interesentiem, tai skaitā:

2.4.1. muzejiem – brīvdabas ekspozīciju veidošanas, izstāžu satura un izglītojošo programmu satura izstrādes jautājumos;

2.4.2. privātpersonām (skolēniem, studentiem, pētniekiem, daiļamatniekiem, u.c. interesentiem) Latvijas etnogrāfiskā mantojuma kolekcionēšanas, dokumentēšanas, saglabāšanas un pētnieciskajos jautājumos;

2.4.3. folkloras un Dziesmu svētku kustības dalībniekiem, tautas tērpu darināšanas un komplektēšanas jautājumos.

3. Pētnieciskā darba raksturojums, pētniecības objekti un darba metodes:

Muzejā tiek pētīta sabiedrība, tās nemateriālā un materiālā kultūra Latvijas un Eiropas kultūrvēstures kontekstā. Muzejā pētniecības objekti ir tautas celtniecības objekti, sadzīves iekārtas priekšmeti – dzīvojamo un darba telpu iekārtojums, darbarīki,

LATVIJAS ETNOGRĀFISKAIS BRĪVDABAS MUZEJS

Reģistrācijas nr. 90000053011

Bonaventuras iela 10, Rīga, LV-1024

Tālr. 67994510, e-pasts pasts@lebm.gov.lv

transportlīdzekļi, amatniecības darinājumi (kokamatniecība, podniecība, aušana, u.c.), tautas apģērbs, saimniecībā lietotās tekstilijas, dažādu konfesiju liturģiskās celtnes un to iekārtojums, kā arī mūsdienu lietišķās mākslas darinājumi.

Lai sasniegtu izvirzītos mērķus, pētniecības tēmu izstrādē izmantotas etnogrāfijas un vēstures nozarē starptautiski aprobētas:

3.1. vispārzinātniskās metodes – vēsturiskā, socioloģiskā, salīdzināšanas (laikā un telpā), antropoloģiskā, kulturoloģiskā, kontentanalīze u.c.;

3.2. speciālās metodes – novērošana, etnogrāfiskās ekspedīcijas, uzmērīšana, foto fiksācija, muzeju kolekciju un rakstīto avotu izpēte, salīdzinošās valodniecības metode, statistiskā metode, eksperimentālā metode u.c.

Vadoties pēc Muzeja prioritātēm, pētījuma tēmas nosaka un apstiprina Muzeja Zinātniskā padome.

Muzejā pētniecisko darbu veic Etnogrāfijas departamenta vēsturnieki sadarbībā ar Krājuma nodaļas, Restaurācijas departamenta un Izglītības un informācijas nodaļas speciālistiem.

Padziļinātu pētījumu veikšanai notiek sadarbība ar citām zinātniskajām institūcijām Latvijā un ārvalstīs.

4. Tēmu izvēles kritēriji izriet no:

- 4.1. Muzeja misijas;
- 4.2. sabiedrības intereses/pieprasījuma;
- 4.3. Muzeja Zinātniskās Padomes apstiprinātajām aktuālajām tēmām;
- 4.4. Muzeja profila un ģeogrāfiskās atrašanās vietas - ekspozīcijas Rīgā, lauku ekspozīcijās Cēsu novada Vecpiebalgas "Vēveros" un zemnieka-zvejnieka sētā Dienvidkurzemes novada Rucavas "Vītolniekos";
- 4.5. Muzeja krājuma un zinātniskā arhīva resursiem;
- 4.6. cilvēkresursiem, pētnieka kompetences un zinātniskās intereses, kā arī finansiālām iespējām.

5. Pētnieciskā darba avoti:

- 5.1. Muzeja krājums un zinātniskais arhīvs;
- 5.2. Latvijas un citzemju muzeju un arhīvu resursi;
- 5.3. privātkolekcijas;
- 5.4. bibliotēku fondi;
- 5.5. interneta resursi;
- 5.6. citi avoti, t.sk. objekti in situ, intervijas.

6. Plānotie pētnieciskā darba hronoloģiskie ietvari un galvenās pētījumu tēmas:

6.1. 17.–20. gadsimta vidus latviešu un citu Latvijas teritorijā dzīvojošo tautu dzīves un kultūrvēsturisko procesu vēsture, materiālās un nemateriālās kultūras kopsakarības un sinerģija:

- 6.1.1. tautas celtniecības tehniskie un saturiskie aspekti;
- 6.1.2. ainavu un kultūru mijiedarbība;
- 6.1.3. amatniecības un daļamatniecības attīstība;
- 6.1.4. tradicionālās zināšanas un prasmes (transports, zveja, tekstilijas u.c.);

6.1.5. sakrālais mantojums.

6.2. 20. –21. gadsimta latviešu tautas lietišķās mākslas attīstība;

6.3. Muzeja vēsture.

7. Muzejs piedāvā šādus uzziņu materiālus:

7.1. Muzeja ekspozīcijā tuvu vēsturiskai patiesībai atainotu tautas iedzīvi;

7.2. Muzeja ekspozīcijas informatīvo materiālu;

7.3. ceļvežus, katalogus, zinātniskus un populārzinātniskus rakstus, monogrāfijas;

7.4. pētnieciskās izstādes;

7.5. rakstītos un digitalizētos Muzeja zinātniskā arhīva materiālus;

7.6. Muzeja krājuma priekšmetus.

8. Ar pētījumu rezultātiem var iepazīties:

8.1. Muzeja publikācijās: ceļvežos, bukletos, zinātniskos rakstos, katalogos, konferenču tēžu krājumos un monogrāfijās;

8.2. Muzeja rīkotajās vietējā mēroga un starptautiskajās konferencēs un zinātniskajos lasījumos, kā arī citās Latvijas mēroga un ārzemju konferencēs;

8.3. pētnieciskajās izstādēs;

8.4. muzejpedagoģiskajās nodarbībās un tematiskajās ekskursijās;

8.5. Muzeja mājaslapā un sociālajos tīklos.

9. Pētniecības darba problēmas un no tām izrietošās prioritātes tuvāko 5 gadu laikā.

9.1. Pētnieciskā darba problēmas:

9.1.1. pētnieku ataudzes nodrošināšana;

9.1.2. nepietiekams pētniecības personāls un finansējums;

9.1.3. krājuma un arhīva pilnveidošana;

9.1.4. izstāžu plānošana saistībā ar pētījumu norisi;

9.1.5. Muzeja ekspozīcijas uzturēšana, saglabāšana, restaurēšana;

9.1.6. Muzeja ekspozīcijā nav pārstāvēti visi kultūrvēsturiskie novadi, piemēram, Sēlijas sēta.

9.2. Lai veiktu fundamentālus un starpdisciplinārus pētījumus etnogrāfijā, Muzejā nākamiem 5 gadiem tiek noteiktas sekojošas prioritātes:

9.2.1. Augšzemes/Sēlijas sētas etnogrāfiskā materiāla izpēte, projekta izstrāde un ēku uzstādīšanas uzsākšana;

9.2.2. ievadīt darbā jaunos vēsturniekus, paaugstināt Muzeja vēsturnieku zinātniskā darba un pētījumu kvalitatīvos un kvantitatīvos rādītājus;

9.2.3. turpināt vākt materiālus etnogrāfu zinātniskajās ekspedīcijās, Muzeja, Latvijas un kaimiņzemju arhīvos, Latvijas valsts, novadpētniecības un privātajos muzejos, bibliotēkās u.c. materiālu krātuvēs, kas paver iespēju izsmelšāk skaidrot pētāmā objekta attīstības cēloņsakarības, precizējot hronoloģiju (kad?) un apstākļus (kā, cik lielā mērā?), kā arī izzināt procesu veicinošos vai kavējošos faktoros;

LATVIJAS ETNOGRĀFISKAIS BRĪVDABAS MUZEJS

Reģistrācijas nr. 90000053011

Bonaventuras iela 10, Rīga, LV-1024

Tālr. 67994510, e-pasts pasts@lebm.gov.lv

9.2.4. pilnveidot pētniecības metodoloģisko bāzi, aktīvāk iesaistīties Latvijas un starptautiskajā zinātniskajā apritē, piedalīties un pašiem rīkot vietējā un starptautiskā mēroga zinātniskās konferences;

9.2.5. jaunās zinātniski pamatotās atziņas atspoguļot referātu tēzēs, populārzinātniskās publikācijās, zinātniskos rakstos, monogrāfijās un Muzeja mājaslapā;

9.2.6. attīstīt eksperimentālās etnogrāfijas virzienu;

9.2.7. sniegt metodiskas konsultācijas etnogrāfiskā mantojuma saglabāšanā un izmantošanā muzejiem, dažādām materiālu krātuvēm, etnogrāfisko priekšmetu kolekcionāriem, Dziesmu un deju svētku dalībniekiem, u.c. interesentiem;

9.2.8. Muzeja konkrēto jomu pētniekiem (speciālistiem) iesaistīties lietišķās mākslas izstāžu darbu atlasē muzeja un Latvijas mēroga izstādēm.

10. Atzīt par spēku zaudējušus 2023. gada 27. janvāra iekšējos noteikumus Nr.1-2-3 "Pētniecības darba politika".

Direktore

Z. Ķergalve

SASKAŅOTS:

Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja
Zinātniskās padomes priekšsēdētājs

M. Kuplais

28.02.2025.

Jansone, 26176577

Aija.Jansone@lebm.gov.lv